

Студент 1 курсу

факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ВСЕСВІТНІЙ БАНК: ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Анотація. Досліджено та проаналізовано діяльність Світового банку на території України за останні роки. Розглянуто такі аспекти, як фінансовий сектор, охорона здоров'я, розвиток сільського господарства, транспорт та енергетика України. Надано пропозиції щодо поліпшення співпраці та економічної політики.

Аннотация. Исследовано и проанализировано деятельность Всемирного банка на территории Украины за последние годы. Рассмотрены такие аспекты, как финансовый сектор, здравоохранение, развитие сельского хозяйства, транспорт и энергетика Украины. Даны предложения по улучшению сотрудничества и экономической политики.

Annotation. The activity of the World Bank in Ukraine in recent years is researched and analysed. The aspects such as financial services, healthcare, agriculture, transport and energy of Ukraine are considered. The proposals for improving cooperation and economic policy are given.

Ключові слова: Всесвітній банк, інвестиції, реформи, державна політика уряду.

Діяльність Всесвітнього банку в Україні є досить актуальною темою, бо зараз Україна знаходиться в стані економічної кризи, а великі структурні проблеми залишаються невирішеними. Недостатньо зміцнілий бюджет, недосконала система оподаткування країни, а також низький, порівняно з прилеглими країнами, рівень умов для організації бізнесу є загрозою для стабільності держави.

На думку автора, роль Всесвітнього банку досить важлива у реформах державного уряду країни. Банк упроваджує програми щодо поліпшення та відновлення економічної ситуації України.

Незважаючи на економічне відновлення, яке спостерігається протягом останніх двох років, і локомотивом якого є експорт (хімічні товари, чавун і сталь, машини й устаткування для важких галузей, сільськогосподарська продукція тощо), обсяги виробництва все ще не досягли докризового рівня. Економіка надалі є вразливою до нестабільних цін на сировину і залежною від зовнішнього фінансування. Незважаючи на великий державний сектор, якість багатьох послуг, що надаються державою, погіршується.

Опитування, проведене перед двадцятою річницею незалежності України, а також останні соціальні протести свідчать про загальне незадоволення економічною ситуацією та неефективним державним управлінням.

Вивченням ефективності роботи Всесвітнього банку займалися такі наукові

Як можна помітити, статей та робіт, які стосуються цієї теми, невелика кількість, проте ці матеріали є важливими джерелами інформації.

Метою дослідження є аналіз діяльності Світового банку на території України за останні роки.

Світовий банк – це міжнародна фінансова організація, створена з метою створення та регулювання фінансової та технічної допомоги країнам, що розвиваються [3].

На даний момент під Світовим банком фактично розуміють дві організації:

Міжнародний банк реконструкції та розвитку;

Міжнародна асоціація розвитку.

У різний час до них приєдналися ще три організації:

Міжнародна фінансова корпорація;

Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій;

Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних суперечок [4].

Усі п'ять організацій входять до Групи організацій Світового банку і називаються Групою Світового банку. В окремих випадках під Світовим банком розуміється Міжнародний банк реконструкції та розвитку, який до цього часу складає основу діяльності Світового банку.

Світовий банк поставив перед собою ряд питань, які повинні бути вирішені в найближчі

роки: ліквідація бідності і голоду в малорозвинених і бідних країнах; забезпечення загальної початкової освіти; розширення прав і можливостей жінок; скорочення дитячої смертності; охорона материнства і дитинства; боротьба з ВІЛ/СНІДом, малярією та іншими захворюваннями; забезпечення сталого розвитку навколишнього середовища; формування глобального партнерства з метою розвитку.

Вирішуючи глобальні завдання людства, Світовий банк, використовуючи механізм надання кредитів, фінансує країни з середнім рівнем доходу по процентних ставках, які, відповідають рівню ринку цих країн, а також країни з низьким рівнем доходу за мінімальними відсотковими ставками або без відсотків.

Банк займається дослідницькою роботою з широкого кола питань, таких, як: охорона навколишнього середовища, ліквідація бідності, розширення торгівлі і глобалізації, а також економічними та галузевими дослідженнями в конкретних секторах економіки.

Уряд України і Світовий банк почали працювати над новою Стратегією партнерства для України (СПУ) на 2012 – 2015 роки на підтримку програми економічних і соціальних реформ Президента Януковича В. Ф. У новій СПУ буде врахована загальна втома населення від реформ. Досвід роботи банку в Україні говорить про потребу у проведенні детальної політекономічної діагностики, яка дасть можливість пом'якшити ризики, пов'язані з упровадженням різних програм.

Далі розглянуто деякі галузі економіки України та участь у них Світового банку, а також передбачувані дії, які могли б поліпшити стан економіки країни в цілому.

Що стосується фінансового сектору, то Світовий банк надав надзвичайно важливу підтримку в галузі впровадження антикризової стратегії уряду. За допомогою Програмної позики (грошові засоби, що видаються кредитором під певну програму розвитку економіки в цілому або галузі) на реабілітацію фінансового сектору і пов'язаної з нею технічної допомоги Банк допоміг стабілізувати фінансову систему і припинити втрату депозитів у першій половині 2009 року.

Банк підтримує діяльність експортного сектору України з 1997 року. Перший проект розвитку експорту був завершений у 2004 році. Другий проект розвитку експорту (рис. 1, 2) слугує каталізатором для підтримки зростання експортного та реального секторів економіки України під час періоду його впровадження (2006 – 2011 роки) і після його завершення шляхом надання фінансування для оборотного капіталу та інвестицій для приватних підприємств-експортерів України.

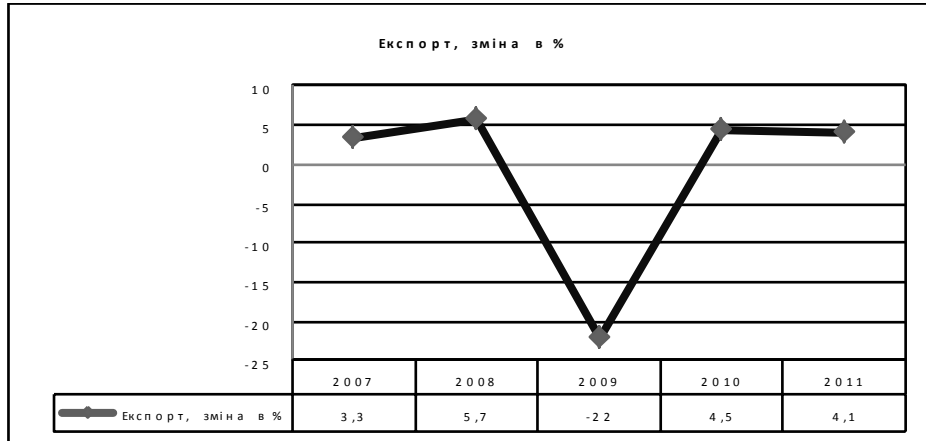


Рис. 1. Експорт товарів до України (2007 – 2011 рр.)

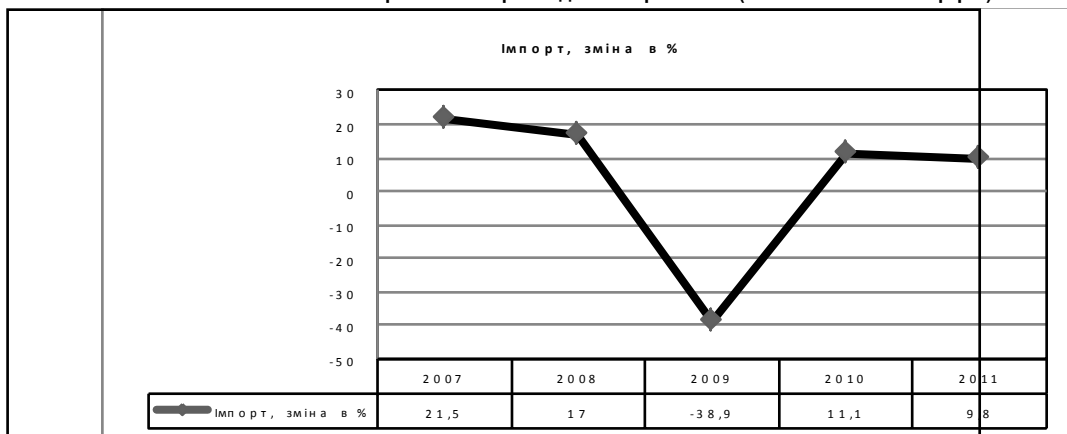


Рис. 2. Імпорт товарів до України (2007 – 2011 рр.)

Система охорони здоров'я в Україні ще не реформована, але вона фінансується з держбюджету України, саме тому є важливою в плані реформацій.

Загальні коефіцієнти смертності (рис. 3) серед дорослого населення в Україні – одні з найвищих не тільки в Європі, а й у світі та вище, ніж у її найближчих сусідів – Молдови та Білорусі. На рис. 4 зображено тривалість життя від народження людини в Україні порівняно з країнами Європи.

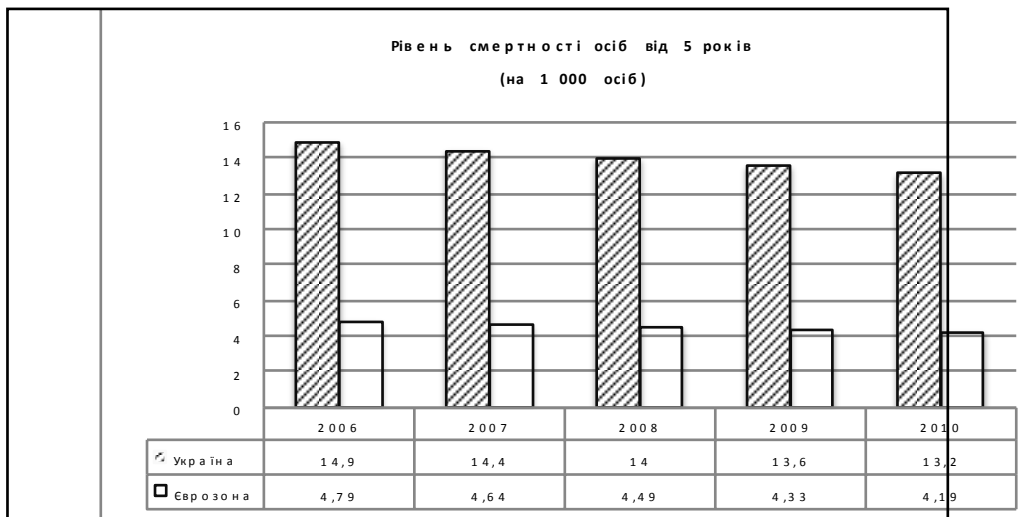


Рис. 3. Рівень смертності. Україна та Єврозона (2006 – 2010 рр.)

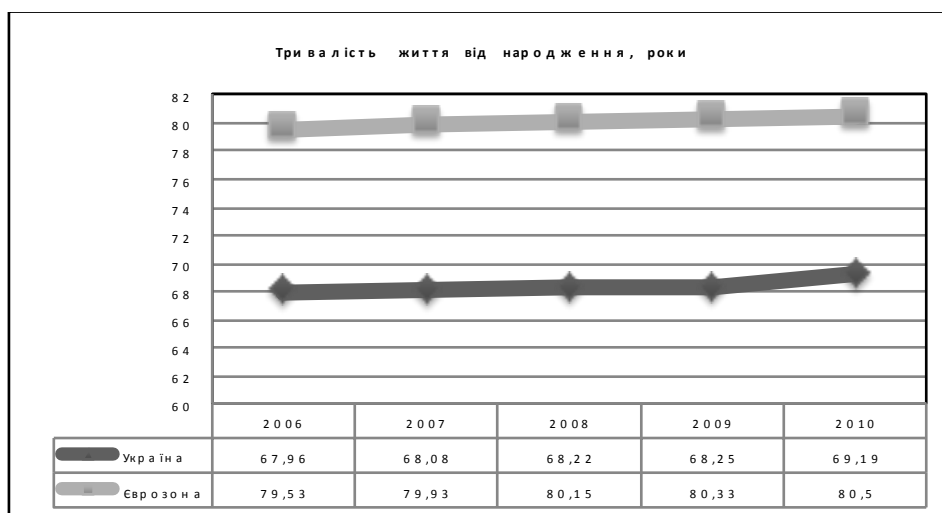


Рис. 4. Тривалість життя. Україна та Єврозона (2006 – 2010 рр.)

Україна опинилася перед кризою охорони здоров'я, тому головною метою цих реформ є створення системи охорони здоров'я, чутливої до клієнтів, прозорої, дієвої та ефективною в своїх заходах, справедливою й орієнтованою на профілактику. Конкретні заходи реформ, які сприятимуть досягненню цієї головної мети, включають: зменшення кількості лікарняного сектору та поліпшення якості допомоги в лікарнях, які залишаться; збільшення профілактичної та первинної допомоги та запровадження систематичного підходу до профілактики і боротьби з неінфекційними захворюваннями; чітке визначення функцій і повноважень персоналу на різних рівнях, поділ функцій закупівлі від функцій надання послуг, поліпшення системи моніторингу, посилення підзвітності перед пацієнтами, управління й оплата за результатами; розробка довгострокової стратегії розвитку сектору охорони здоров'я, спрямованої не тільки на надання послуг, а й на заходи громадської охорони здоров'я з метою поліпшення здоров'я населення; вдосконалення управлінських можливостей адміністрацій медичних установ на всіх рівнях для зміцнення функції управління сектором охорони здоров'я.

Україна має величезний сільськогосподарський потенціал і здатна відігравати вирішальну роль у зміцненні глобальної продовольчої безпеки. Однак цей потенціал використовується неповною мірою, що пояснюється недосконалою

політикою держави, яка, наприклад, стримувала доходи фермерських господарств. Прикладами нерозумних заходів політики є відновлення обмежень на експорт зерна (в 2010 – 2011 роках, які зараз замінені експортним митом), втручання в діяльність внутрішніх продовольчих ринків з метою контролю цін; слабе виконання контрактів, яке призупинило товарне фінансування, і незавершений процес земельної реформи (рис. 5).

Банк є основним партнером України у сфері розвитку, спрямованого на поліпшення адміністрування та управління земельними ресурсами в сільській місцевості. Банк підтримує кампанію інформування дрібних власників земельних ділянок щодо їх прав на приватне майно, а також їх прав та обов'язків щодо землекористування.

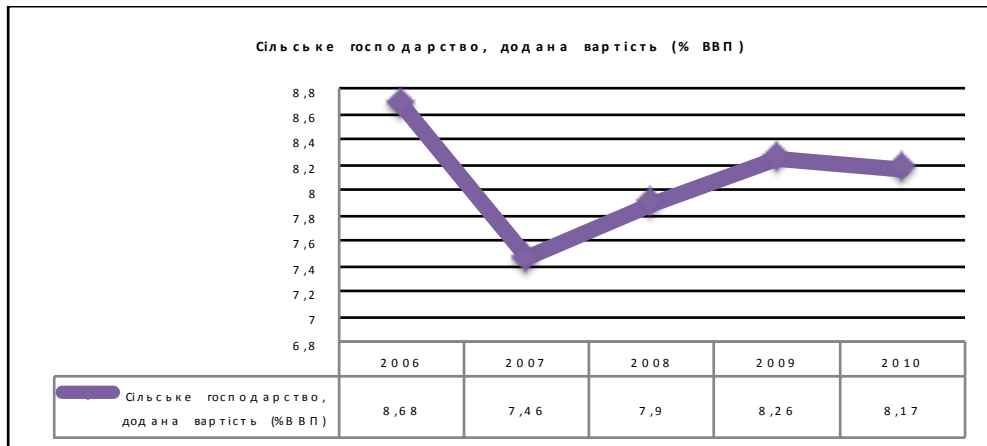


Рис. 5. Відсоток ВВП у сільському господарстві (2006 – 2010 рр.)

Транспортний сектор є важливим для економіки України і тому підвищення ефективності має надзвичайно велике значення для зростання конкурентоспроможності. Країна генерує значно більші транспортні перевезення та обсяги порівняно зі своїм ВВП, ніж будь-яка інша країна в Європі через велику частку продукції сільського господарства та важкої індустрії. Це означає, що транспортні витрати складають велику частку остаточної ціни багатьох товарів. Тому транспортна система має значний потенціал для поліпшення сукупної продуктивності та регіональної конкурентоспроможності.

Світовий банк є основним партнером України в транспортному секторі. Проект покращення автошляхів та безпеки руху вартістю 400 млн дол. США передбачає фінансування: робіт щодо поліпшення стану та якості 126 км ділянки автомобільної дороги Київ – Харків; робіт з ліквідації "аварійно-небезпечних ділянок" у рамках загальнонаціональної мережі автомобільних доріг; технічної допомоги з метою зміцнення спроможності служби автомобільних доріг з управління та експлуатації.

Другий проект покращення автошляхів та безпеки руху вартістю 450 млн дол. США зараз знаходиться на етапі підготовки і передбачає фінансування послідовної модернізації наступної ділянки автомобільної дороги Київ – Харків і підвищення безпеки руху в обраних коридорах високого ризику.

Світовий банк з початку 1990-х років надавав Україні підтримку в її зусиллях, спрямованих на реформування і реструктуризацію її енергетичного сектору, шляхом надання технічної допомоги та фінансування структурних та інвестиційних проектів. Інвестиції в інфраструктуру електроенергетики в рамках Проекту

реабілітації гідроелектростанцій сприяв підвищенню надійності та зниження вартості виробництва гідроелектроенергії (рис. 6).

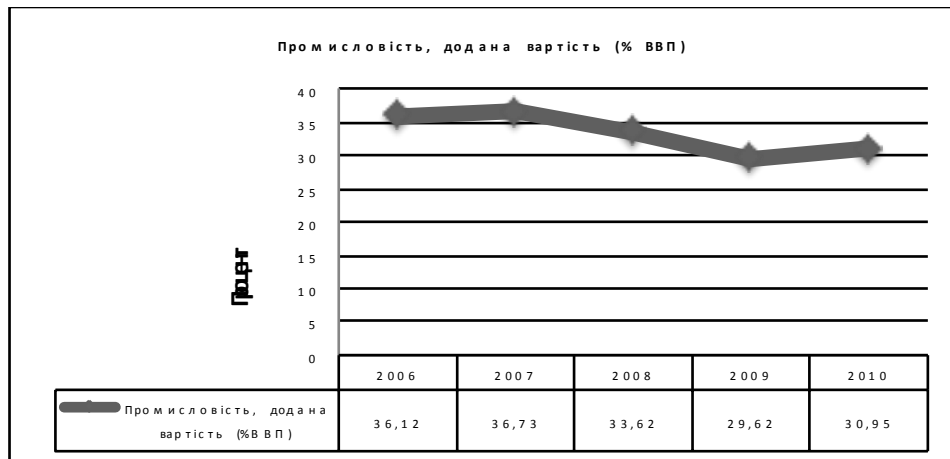


Рис. 6. Відсоток ВВП у промисловості України (2006 – 2010 рр.)

Енергоефективність України є однією з найнижчих серед країн регіону. Вирішення цієї проблеми забезпечить стабільне енергозбереження, Світовий банк надає фінансову підтримку з використанням кредитної лінії (Проект підвищення енергоефективності в Україні, 200 млн дол. США, схвалений Радою директорів Світового банку в травні 2011 року). Цей проект забезпечує доступ промисловим і комунальним підприємствам до довгострокового фінансування, зокрема, на проекти, які пропонують комерційно життєздатні інвестиції для підвищення енергоефективності.

Стратегія, спрямована на підвищення конкурентоспроможності України, передбачала надання Україною підтримки за двома напрямками: реформування державних фінансів та управління державними фінансами, а також підвищення якості та ефективності наданих державою послуг (рис. 7).

Хоча вжиті заходи були в цілому успішними, довгострокові цілі розвитку України змістилися, а в реалізації структурних реформ у таких ключових сферах, як пенсійна, тарифи на комунальні послуги, управління державними фінансами та економічне управління, в основному спостерігався регрес.

Україна стала членом Всесвітнього банку в 1992 році. Загальна сума зобов'язань Банку перед Україною на фінансування 39 проектів і програм становить близько 7 млрд дол. США.

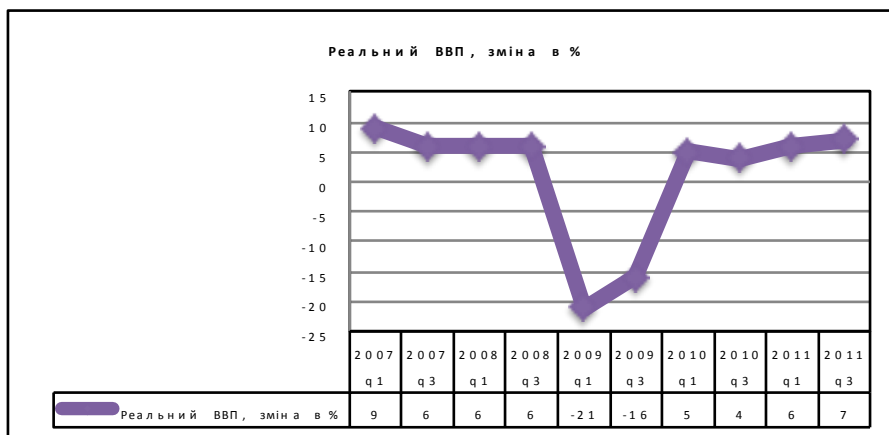


Рис. 7. Реальний ВВП (2007 – 2011 рр.)

У контексті невизначеності щодо Єврозони і можливих наслідків для світової економіки макроекономічні ризики для України на 2012 рік є суттєвими. Для стабілізації очікувань та забезпечення фінансування потрібна зважена політика. Однаково важливо, щоб Україна відновила довіру інвесторів.

У 2012 році Україна вступає в період скорочення зовнішнього попиту, більш складного доступу до фінансування та нестабільності на міжнародних ринках. Цей варіант розвитку подій передбачає поступовий вихід з кризи в Єврозоні. Ключовим елементом є отримання фінансування для покриття зовнішніх дисбалансів, що допоможе стабілізувати очікування і знизити вартість зовнішнього фінансування.

Зростаюча нестабільність на міжнародних фінансових ринках призвела до зниження готовності ризикувати і рішення інвесторів зменшити інвестиції на "нових" ринках, включаючи Україну. Ця ситуація може погіршуватися і далі, оскільки існує високий ступінь невизначеності щодо успішності стабілізації в Єврозоні і можливих наслідків для світової економіки. Доступ України до фінансування вже обмежений через сумніви інвесторів щодо макроекономічної політики та інвестиційного клімату.

Більш того, спокуса витратити більше напередодні парламентських виборів може серйозно підірвати стабільність державних фінансів. Банківський сектор продовжує залишатися дуже вразливим, і може бути суттєво вражений у разі гіршого варіанта розвитку подій.

Автор вважає, що українська влада має прискорити реформи для відновлення довіри інвесторів. Програма економічних реформ президента на 2010 – 2014 роки містить ряд позитивних рис, але їх упровадження постійно затримується через нестабільність у економіці держави. Можна було б заручитись підтримкою інвесторів шляхом поліпшення механізму відшкодування ПДВ, уникнення неринкових обмежень в аграрному секторі, зменшення регуляторного тиску на бізнес, подолання корупції.

Наук. керівн. Зайцева І. С.

Література: 1. Стуканов А. А. Бедные страны и богатый Всемирный банк [Електронний ресурс] / Стуканов А. А. – Режим доступу : <http://www.irex.ru/press/pub/polemika/>. 2. Рутьова І. Ініціативи МВФ та Всесвітнього банку по відношенню до країн з високим рівнем заборгованості / І. Рутьова // Світова економіка та міжнародні відносини. – 2011. 3. Всесвітній банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/>. 4. Всесвітній банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://charko.narod.ru/tekst/an8/I_2.htm. 5. Стиглиц Дж. Человеческое лицо глобализации [Електронний ресурс] / Стиглиц Дж. – Режим доступа : http://library.by/portalus/modules/ruseconomics/readme.php?subaction=showfull&id=1130409940&archive=&start_from=&ucat=12&. 6. Catherine Caufield Masters of Illusion: The World Bank and the Poverty of Nations / Catherine Caufield. New York : Henry Holt.